

בעזהש"ת

קונטרס

דברות קודש

דברי אלקים חיים, שיחות קודש והליכות חיים
ממשנתו הטהורה של
כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה

פרשת בא

גליון תתקסו - שנת תשפ"ו

"וכמו"כ אבקש מכל אלו הלומדים דברי תורה שלי שיזכרו אותי לטובה
ויכוזו בשעת הלימוד לעילוי נשמותי בחדר זרחמים" (מהד"ר הצואה הקדושה)

התודה והברכה לידידינו הנכבדים התורמים בעין יפה למען הוצאת הגליון

הנה"ח ישראל ד. ג. שיטון הי"ו

קרית ויזניץ

להצלחה בכל הענינים

הרה"ג חיים בעק שליט"א

לע"נ הוריו

הרה"ח יעקב נטע ב"ר אשר אנשיל ז"ל

נלב"ע ב"ה אד"ב תשע"ז

מרת חנה לאה בהרה"צ ר' ישראל אריה ע"ה

אדמו"ר מפרמישלאן לונדון

נלב"ע כ"ב טבת תשע"ד

הנה"ח החפץ בעילום שמו הי"ו

לזכר נשמת

כ"ק מרן אדמו"ר זצללה"ה

בעל הישועות משה זי"ע

לע"נ

הרה"ח לוי ב"ר משה ז"ל

נלב"ע כ"א מנחם אב תשס"ה

זוגתו מרת פערל ב"ר שלמה ע"ה

נלב"ע ב' ניסן תשס"ז

לע"נ

הרה"ח אברהם ב"ר ישראל שמעון ז"ל

נלב"ע י"ג תמוז תש"מ

זוגתו מרת גאלדא ב"ר מתתיהו ע"ה

נלב"ע י"ט תשרי תשנ"ט

הר"ר יוסף מכלוביץ הי"ו

לע"נ אביו

הרה"ח יחיאל מיכל ז"ל

ב"ר יהושע זאב ז"ל

התודה והברכה

להנהלת איגוד מוסדות ויזניץ בארה"ק

על הסיוע לאיתור והקצאת משאבים

הרה"ח יוסף שכטר הי"ו

לע"נ אביו

הרה"ח דב אליעזר זאב ז"ל

ב"ר משולם יצחק ז"ל

הר"ר יואל צבי טאבאק הי"ו

לע"נ אמו

מרת פעסיל ציפורה ע"ה

ב"ר יונתן ז"ל

הרה"ח שמואל רוזנבוים הי"ו

לע"נ אביו

הרה"ח ר' משה חיים ז"ל

ב"ר נחמן ז"ל

הרה"ח שם טוב ברוך מאיר הי"ו

לע"נ אביו

הרה"ח ר' שמואל ז"ל

ב"ר שם טוב ז"ל

הר"ר מנחם דוד שטרן הי"ו

לרגל שמחת נישואי הבת

למז"ט ובשעטומ"צ

הר"ר דוד אנגלשטיין הי"ו

לע"נ בנו הילדה עלקא ע"ה

נלב"ע י"ב שבט תשפ"ה

הרה"ח מנחם מענדיל שרף הי"ו

לע"נ חמיו - דומ"צ דקהילתנו הק'

הגה"צ רבי משולם זושא זצ"ל

בהגה"צ אהרן יוסף זצ"ל לוריא

הר"ר אהרן ויינר הי"ו

לרגל שמחת נישואי הבת

למז"ט ובשעטומ"צ

הר"ר יואל גנוט הי"ו

לרגל שמחת נישואי הבת

למז"ט ובשעטומ"צ

הר"ר יעקב יוסף זינגר הי"ו

לרגל שמחת נישואי הבן

הבה"ח החתן אשר זעליג הי"ו

הרה"ח יוסף ברויאר הי"ו

הר"ר צבי דוד ברויאר הי"ו

לרגל שמחת נישואי הנכד - הבן

הבה"ח החתן ישראל יונה בנימין הי"ו

הרה"ח יצחק פייג הי"ו

לרגל שמחת נישואי הנכד

למז"ט ובשעטומ"צ

הר"ר מרדכי איינהורן הי"ו

לרגל שמחת נישואי הבת

למז"ט ובשעטומ"צ

הרה"ח יואל ויזל הי"ו

הרה"ח אפרים פישל זילברשלג הי"ו

הר"ר משה זילברשלג הי"ו

לרגל שמחת הולדת הנכד - הבן

הרה"ח אהרן יהודה הס הי"ו

לרגל שמחת אירוסי הבת

למז"ט ובשעטומ"צ

הרה"ח חיים זעליג קורניצר הי"ו

הרה"ח יצחק אזיק רוזנברג הי"ו

הר"ר דוד אריה רוזנברג הי"ו

לרגל שמחת אירוסי הנכדה - הבת

הרה"ח ישראל גרוס הי"ו

הנה"ח חיים מאיר גרוס הי"ו

לרגל שמחת הבר מצוה לנכדו - בנו

הבה"ח שמעון ני"ו

יז"ל ע"י מכון 'אור פני משה' ויזניץ

רח' צמח צדיק 12 ק. ויזניץ | ת.ד. 4009 כ"ב | טל: 03-6749736 | פקס: 1533-6749736

לדרישת הספרים שכרוצאת המכון, ניתן לפנות למשרדנו, או לנציגינו בריכוזי אנ"ש

כל הזכויות שמורות

לתרומות: 03-7630585 שלוחה 2520 או בעמדות נדרים פלוס ע"ש 'אור פני משה'

נרפס באישור 'ועדת הרצאה לאור' שע"י כד"ץ דקהילתנו הק'

דברי אלקים חיים

ליל שב"ק בא תשנ"ט

אף דברים הגשמיים, באין מונע, הר"ת ט"רס י'חמנן גימ' ח"י א' - אחד יחיד ומיוחד, תיותו בכל מעשיו תהא האחד יחיד ומיוחד, למען כבוד שמו.

ומרמוז הכתוב שעל כל העבודה האמורה ומפורשת לעיל יש להתייגע טרם יחמנן, עד שלא נתחמנן מהיאר ולא נתפס ברשתו, דהיינו צימי הנעורים צהיותו עדיין נעיר לימים ולא השתרש בקרבו עדיין הרע מהיאר, בטרם תכלית להציאו להשחית את נשמתו הטורה, אז כבר יתחמנן להעמיק מחשבתו אשר לכל נברא ונוצר יש קץ ותכלית, יעסוק צתורה ויקרא ק"ש למען יוכל לנהל חייו על מי מנוחות ולא ישתעבד ליצרו הרע, משארת"ס אותיות שא"ר ונשאר מס' תלמוד, שא"ר מורה ליאר הרע כידוע (ברכות יז.), גם אותיות רא"ש, היאר מטיל ארסו באדם ע"י שפוגם מחשבתו להרהר הרהורים לא טובים, ומחשבות קדושות של עיון ופלפול התורה דוחין ומגרשין השא"ר היאר מהרא"ש, שום הרהורין ציטין לא יעברו במחשבתו, וממילא לא יצא לידי חטא צפועל ח"י.

ולדתעורר לעבודת ה' צפרט לשמירת היסוד נדרש צררת צשמלתם על שכמם, הר"ת צשמלתם על ש'כמם אחוון שצ"ע, צררת פירוש קשורות, ר"ל אם מחשבתו תהא קשורה תמיד בזכרון השבועה שנסצע שיהא צדיק ואל ירשיע, יהא ממילא פחד ה' לנגד עיניו שלא יצא ח"ו לידי שבועת שוא, יקח לעצמו העצות הנ"ל מחז"ל לכוף ולכבוש את יצרו, והצא לטהר מסייעין אותו (יומא לח.), הקצ"ה יעמוד לימינו ויסייע צידו לנצח צמלחמתו, אצל יזהר שלא יניח ידו ולא יתעצל צמלחמה, כי מלחמה צבידה לפניו, הפריצות והשחיתות צרחוב הולכת וגוברת באופן נורא, וחוקים לזהירות רבה ושמירה מעולה שלא להכשל צהצטה אקורה ח"ו המציאה לפגם המעור. והקצ"ה יעזור וישיע לכל החוסים צו ומתאמנים בכל כחם לשמור על עיניהם למען יוכלו להיות קשורים ואדוקים צו יתצרך, וזוכה לציהת גואל צדק צצ"א.

וישא העם את בצקו טרם יחמוץ משארתם צררת בשמלתם על שכמם (יב, לד). חז"ל (ברכות ה.) אמרו ירגיו אדם יאר טוב על יאר הרע, נלחו מוטב ואם לאו יעסוק צתורה, יקרא ק"ש, יזכור לו יום המיתה, וזקיה"ק האמרי נועם זי"ע אמר אשר יוסף הצדיק צעת שראה עצמו מושל צמנרים ערות הארץ, וחשש שלא יצא לידי פגם, שת עצות אלו לנפשו ועי"ז עמד צנסיון (ע"ש ויש צד"ה אחז"ל, וצד"ה א"י וימאן האחרון). חז"ל (נדה ל:) אמרו משציעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, מקדש היסוד נקרא צדיק, והפוגם ח"ו נקרא רשע ומפר השבועה שנסצע לפני המקום צטרם נולד, ומה יענה ליום פקודה על עון חמור זה. וכאשר יעמיק האדם מחשבתו צזה יזדרז לקיים דברי חז"ל יעסוק צתורה יקרא ק"ש יזכור לו יום המיתה, למען יגציר כח היאר הטוב על היאר הרע ויתקדש צקדושת יוסף.

ימי השוצצ"ס נתיחדו לחצון הנפש ותשובה על אותו פגם כידוע, ומרמוז הפסוק שלפנינו צמה יגבר כחו על היאר המציאו לפגם, ויש"א גימ' יצ"ר טו"ב, אין טוב אלא תורה (אבות פ"ו מ"ג), לנשא ולרומם כח התורה למען יגציר כח יאר הטוב וידחה יאר הרע, וזו ענה ראשונה והמוצרת, וכלשון קדשו של זקיה"ק הנ"ל "כי עיקר לצטל ענת היצ"ר הוא הלימוד צדרך העיון והפלפול לצדק מחשבתו צתורה", להציא כל חיות נפשו צה, התורה תהא חיותו כלומר ממנה יקבל תענוג וחיות, ועי"ז ממילא יסור לצבו מכסיפה ותאוה לתענוגי עוה"ז המסכרסים לפגם. העם' את' צצקו' ס"ת מו"ת, יזכור כי אינו נלחי ותמידי, ואם תעמוד לפניו מחשבה זו תמיד, כל התנהגותו תשתנה למעליותא, עלותו על יצועו וקומו ממשכבו, וכמו שהאריך צזה צספה"ק חובות הלצבות שכאשר האדם זוכר כי היותו צעולם הזה הוא רק זמני צלתי תמידי, יתעורר לחצון הנפש למען ידע להכין צדה לצוב לצית עולמו. א"ת צצקו ט"רס י'חמנן הר"ת כמס' הר"ת ה' א'לקינו ה' אחד דא ק"ש, ג' עצות להכניע את היאר ולנלחו, וממילא יהא ה' אלו בכל מעשה אשר יעשה,

טוב יום בחצריך

ימי זוהר במחיצת הקודש

שבט תשנ"ה

לו רבינו ברכות נלבבות לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי הנכד, וענה ר' אייזיק יהי רצון שיהא הרבי בריא, נענה רבינו הדבר הולך בהדרגה, קודם צריך להיות ערליכער יוד ואחר כך אפשר להיות רבי.

יום א פר' בשלח - ז בשבט

האדמו"ר מרחמסטריווקא ארה"ב [זצ"ל] נכנס בקו"פ עם נכדיו התאומים העומדים לפני בר מצוה, רבינו ביקש להעניק להם מתנה לדורון דרשה ושאל מי המבוגר, ונתן תחילה לגדול ואחר כך לצעיר ממנו. אחר שנתכבד בפירות האציל עליו רבינו ברכות לרוב ונפרדו לשלום.

בלילה יצא רבינו להלוויית הרה"ח ר' נפתלי לייטנר ז"ל, והלך רבינו אחורי המיטה מביתו עד סוף רחוב דמשק אליעזר פינת רחוב עזרא, והתבטא רבינו על הנפטר 'איש חשוב'.

יום ב פר' בשלח - ח בשבט

לפנה"צ נסע רבינו לאולמי וגשל להשתתף בשמחת הברית לבן הנולד לש"ב הרב בנש"ק חיים מאיר הורוביץ [האדמו"ר מדזיקוב גאב"ד גבעת זאב], רבינו חבש השטריימל ואחר נתכבד בסנדקאות, אחר הברית האציל ברכות קודש לאבי הבן ולכל בני המשפחה.

שב"ק פר' בא - ו בשבט

לתפילת מנחה נתכבד לעבור לפני התיבה הרב בנש"ק רבי יחזקאל הורוביץ מירושלים. אחר מנחה אמר רבינו בהתנצלות לפני אחד המחותנים שבנו החתן איחר להגיע בזמן ולא עלה עם רבינו לבית המדרש: 'אנחנו ממהרים קצת בערב שבת'.

בעת עריכת השולה"ט, אחר שרבינו קידש על היין פתח בניגון 'אמת ממצרים גאלתנו', ובהמשך פתח רבינו בניגון 'והיא שעמדה'. רבינו לא אמר תורה מפני חלות ניטל, והורה לזמר 'עזרת אבותינו', 'ואמונה כל זאת', גם אני אודך.

בעקבות ניטל נשתנה מעט סדר עריכת השולחן השני, תחילה שרו 'צור משלו', ונתכבד הרה"ג ר' יואל טוביאס בשירה. ושרו ניגון משית, 'קה אכסוף', 'השבת נועם הנשמות', 'קה רבון' וכו'. ורבינו פתח בזמר 'ואני בעודי'. אחר 'צמאה נפשי' עלו בחורי הבר מצוה להגיד הפשעטיל, ושרו 'וראה בנים', ואמר רבינו שיחת קודש.

ביום השבת נתכבד בחזרת הש"ץ הרה"ג ר' מרדכי שלמה שטיינמץ מירושלים עיה"ק.

אחר הבדלה כאשר ניגש הרה"ח ר' יצחק אייזיק גנץ מירושלים לקבל ברכת פרידה איחל

יום ג פר' בשלח - ט בשבט

לפני הצהרים נסע רבינו לבקר בבתי רבני העיר בני ברק, אצל האדמו"ר מנדבורנה [זצ"ל], גאב"ד נארול [זצ"ל], האדמו"ר מוואסלוי, האדמו"ר מבוהוש, האדמו"ר מספינקא [רבי מא"ב כהנא זצ"ל], הגה"צ רבי יהוסף חיים שיינפלד [זצ"ל].

אחר הצהרים יצא רבינו ללוות את מיטתה של האה"ח מרת שמרלר [אמו של הרה"ח ר' יעקב שמרלר].

לפני תפילת מנחה נתכבד רבינו בסנדקאות ובאמירת הברכות בברית לכן הרה"ג ר' צבי הערשל ויזניצר רבה של מושב כפר גדעון [רב קהילתנו הק' באשדוד].

כן בא בקו"פ הרה"צ רבי משה הגר ראש ישיבת סערט ויזניץ.

בלילה יצא רבינו לקדש הלבנה, בסיום איחל רבינו לכאו"א א גוטן חודש, והסב רבינו למסיבת לחיים, ובירך על י"ש, ואיחל א גוטן חודש, א לעכטיגין חודש, א פרייליכן חודש. ואמר: 'שבט' נוט' ש'מחה ב'רכה ט'ובה, יה"ר שיהא שמחה הן ברוחניות והן בגשמיות, ואפשר לומר שכאשר איש יהודי שרוי בשמחה הרי זה לוגם ברכה וגם טובה. כי כשאדם בשמחה השער סגור בפני היצה"ר. השמחה מונעת בעד היצר מלהיכנס אל האדם. ואת זה גם היצר הרע יודע, על כן הוא עושה הכל כדי למנוע את השמחה.

ופתח רבינו בניגון 'חדש עלינו'.

בשעה מאוחרת נכנסו לקו"פ בני חבורות 'צעירי ויזניץ' תלמידי ישיבות איתרי, קול תורה, חברון, עטרת, הישוב החדש, בראשות הרה"ח ר' יוסף שוק והרה"ח חיים יהושע זאב אורן, ואמר רבינו דברי הדרכה בלשה"ק.

בערב באו בקודש פנימה הגה"צ רבי ישראל משה דושינסקי ראב"ד העדה החרדית, והגה"צ רבי ישראל גרוסמן לביקור.

רבינו התנצל לפני הגרי"מ דושינסקי שבהיותו בירושלים באחרונה ביקש להיכנס לבקרו אך הודיעו שאי אפשר.

ואמר רבינו להר"י גרוסמן שבנו [הרב יצחק דוד רבה של מגדל העמק] קיבל את הציבור בהכנסת אורחים וקירב אותם [בשבת שעברה פר' וארא כשרבינו שבת במוסדות מגדל אור עם מאות אברכים]. וענה הגר"י שרבינו קירב אותם...

וסיפר רבינו, שנכנס אליו אחד ההורים של אברך שהשתתף בשבת התאחדות במגדל העמק, ואמר לו שבנו נהנה ביותר. לפי דבריו הבנתי שיצא משהו טוב מהשבת שם.

הגר"י גרוסמן סיפר ששמע מזקיניו שהיה אצל ה"אהבת ישראל" וציין בהתפעלות שהבחין שהציבור מוריד דמעות בתפילות ובעריכת השולחנות, נענה רבינו: מעשה בחסיד שהגיע לשבות אצל זקיני הק', וכאשר החלו בתפילת 'הודו לד' בערב שבת פרץ הלה בבכי חסר מעצורים, התבוננתי בפניו של החסיד וחכתי בדעתי אולי צרה פקדה אותו, אחר התפילה ניגשתי אליו כדי לשמוע מפיו בשל מה הסער הזה, ענה לי החסיד בפשטות, כי לבו היה מלא רגשי געגועים עזים להסתופף בצל הרבי, וכאשר זכה לאחר זמן רב להגשים שאיפתו, וראה את פני הקודש ושמע קולו באמירת הודו, לא עצר כח ופרץ רגשותיו עלו וגברו ומתוך כך בכה מאין הפוגות.

הגר"מ דושינסקי סיפר אודות אביו זצ"ל שהיה דרכו לנסוע אל מנהיגי החסידות בדורו, כהרה"ק משינאווא, הרה"ק מהרי"ד מבעלזא ועוד. והחל רבינו לשוחח אודות צדיקי הדור, גאוני ישראל שנסעו להסתופף בצל צדיקים. והזכיר רבינו את הגאון אבד"ק בערזאן, שלמד ארבע מאות פעמים ד' חלקי שו"ע, וכן הגאון מראדעמישלא שהיה נוסע לצאנז. והפטיר רבינו: גדולי פולין וגליציה נסעו לצדיקי הדור.

הבנה, שאין בינינו ובין האופנה כל שייכות, הרי נהפכים למשחררים מהאופנה, מקובעי דרכה, מכל אותן הדעות המנוגדות לדרך החסידות, מהרחוב ומתאוותיו. יכולים ללכת בלבוש חסידי, לחנך את הילדים כראוי וכיאות, ולהקים בתים המתנהל בצניעות.

ואכן, מדוע יציית האדם לאשר מכתוב לו ה"רחוב"? וכי מתנהגים אנשי הרחוב כפי שאנו רוצים שיתנהגו, הם אינם מתלבשים בבגדים שאנו היינו רוצים שילבשו, ולכן גם אנחנו לא נתלבש כפי רצונם. אנחנו איננו מוצאים חן בעיניהם, אבל גם הם אינם מוצאים חן בעינינו. כדי להגיע להחלטה כזו, על האדם להתנהג בתקיפות, בעזות דקדושה. עליו להשתמש במידת הגאווה, שאף שהיא מדה גרועה, אבל יכולה כשלעצמה היא להביא תועלת מרובה לעבודת ה', כדכתיב (דה"י ב' יז, ו), 'ויגבה לבו בדרכי ה'". לצורך זה עלינו להשתמש בגאווה כדי לא להיסחף אחרי הרחוב, אחרי העיתונים ושאר ההבלים. צריך להתגאות, כדי שהרחוב לא יגיד לנו איך לחנך את בנינו ואת בנותינו.

ידוע, שהנהירה אחר האופנה מחייבת תמיד לקנות עוד ועוד דברים חדשים, ולא תמיד קיימת האפשרות הכלכלית לכך. דבר זה הביא, לפעמים, אנשים לידי גזל וחמס ממש. יש לעצור ולחשוב: האמנם העיקר הוא להיות כמו הרחוב?! צריך לזכור את דברי המשנה באבות (פ"ד מכ"א), 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם'. ופירשתי, שהמשנה נותנת עצה לאדם, איך להינצל ממידות גרועות אלו, על ידי שיחשוב, 'מוציאין את האדם מן העולם', אצל כל אדם מגיע הזמן, שעליו לעזוב את העולם. 'קרוץ מחומר' איננו נצחי, היום הוא כאן ומחר שם..

רק הרוחניות נצחית, השי"ת הוא נצחי, והתורה הקדושה היא נצחית, אבל האדם אינו נצחי. מחשבות אמת אלו מונעות מיסודן את הקנאה, את התאוה ואת הכבוד.

בחורים, המאוגדים בחבורה חסידית, צריכים לחשוב מהי התועלת בקיום החבורה, ומהי תרומתה של החבורה החסידית לחייו של הבחור. איתא ב"חובת הלבבות", שער חשבון הנפש (חשבון הכ"ה): 'כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העוה"ז ואהבת העוה"ב'. אם קיימת בלב האדם אהבה לעניני העוה"ז, לשטויות ולהבלים, אי אפשר שיתאוה לענינים רוחניים, לעניני העוה"ב. וכן כשזוכה האדם לאהבת עוה"ב, שוב אינו מתאוה לעניני העוה"ז.

היסוד הזה הוא השורש של החבורה החסידית, היות שהשפעת הרחוב אינה 'מוסיפה' קדושה וטהרה לאדם אלא להיפך, והואיל וקיימים בעולם מכשולים, שמפריעים ונוגדים אהבת העוה"ב, עבודת ה', יראת שמים וקניית מדות טובות, לכן קיימת החבורה החסידית, למנוע את השפעתם של אותם מפריעים.

אחד הדברים המנוגדים לאהבת העוה"ב הוא, ענין ה"אופנה" (המאדע), שרוב העולם רודף אחריה, בלי לחשוב, מה בעצם מרויחים בכך. אמרתי פעמים רבות, שהיה מן הראוי לשלוח שליחים כדי לבדוק מי הם קובעי האופנה, המחליטים כיצד צריכים להיראות; מי הם אותם האנשים, שמדריכים את העולם; האם יהודים הם - או להבדיל גוים, האם יראי ה' הם - או בעלי תאוות... בעניין הבלורית למשל, מי החליט שצריך לגדל את שער הראש בצורה כזו, ומדוע לא את הזקן?...

הנהייה אחר האופנה ללא כל מחשבה, אינה אלא תאוה. על האדם לעשות חשבון, מהיכן נובעת האופנה, מדוע להשתעבד למכתבי האופנה, וכי משפיעים הם פרנסה על האדם שמציית להם. להיפך, הם גוזלים וחומסים ממנו את ממונו...

לעומת זאת, כאשר מחליטים להשתחרר משעבוד האופנה (המאדע) אחת ולתמיד, מתוך

נמצא, שיש להם הכל חוץ מעוה"ז. ולמי יש כן עוה"ז, לעובד ה', המחנך את בניו ואת בנותיו בדרך הראויה.

אלא שאם רוצה האדם למצוא חן בעיני הרחוב, כבר אין הוא מסוגל לחנך את ילדיו כראוי. כך קרה ליהודי אחד, שמוצאו מחסידי ויזניץ במרמורוש. הוא, אכן, חשב לחנך את בנו בישיבת ויזניץ, שיגדל אברך חסידי, כמו שמחנכים בוויזניץ. אלא שאחד ממכריו יעץ לו ואמר: 'ויזניץ אינה בשבילך... 'החינוך שנותנים שם, הוא מדי חסידי'... אותו יהודי שמע בקול ילדיו, ועכשיו הוא מאד מתחרט. רואה הוא את הבית שהקים בנו, רואה איך מחנך הוא את ילדיו, ומאד כואב לו, סובל הוא מכך, וממורמר מאד, והכל מפני ששאל את חבריו. אע"פ שיש לו ב"ה פרנסה בריחה, בסופו של דבר, סובל הוא צרות גדולות.

אבל כשמחנכים את הילדים כראוי, אז נהנים מן העוה"ז, ההורים רווים נחת מהתורה ומהחסידות, מהמידות הטובות של ילדיהם, ומהתפילות שהם מתפללים בחמימות ובהתלהבות.

והאמת, אין חידוש בכך, מי שלא התחנך בדרך זו, גם את בניו אינו מחנך כך. אבל מכל מקום יש לדעת, שלאברך חסידי יש חיים אחרים ושאיפות אחרות, וזו צריכה להיות גם שאיפתכם, לצמוח לאברך חסידי, עובד ה' ובעל מדות טובות.

כשם שיש להינתק מן הרחוב, ה"ה ביחס לעיתונים. יהודי חסידי צריך לדעת, שלא חסר מה לקרוא... ולשם מה לו העיתונים, הצעתי פעם אחת למישהו, שאם מעוניין הוא בחדשות, אחראי אני לספק לו כל יום ויום חדשות. הוא חשב, שאני מתכוין ליבכל יום יהיו בעיניך כחדשים' (עי' ילקוט שמעוני משלי רמז תתקל"ז), אבל אני אמרתי לו: חדשים בלי כ', 'חדשים' ממש, שלא שמע ולא ראה עדיין. 'חדשים', ללא

עוד צריך להבין, שמי שאיננו הולך בדרך התורה והמצוות, נמצא הוא תחת שעבוד. אנשים מכנים אותו 'חופשי', יען אינו משעבד עצמו לתורה ולהשי"ת, אבל באמת, הרי הוא אסיר תחת שעבודו של היצה"ר, המושל עליו יומם ולילה. הוא אינו מסוגל לסרב ליצה"ר, והוא כבול בידיו בכל השטחים, בלבוש, בחינוך, ובכל שאר התחומים.

כמו כן צריך להתבונן בכך, שהאופנה משתנית כל הזמן. זוכרני את האופנה שמלפני ארבעים שנה. אם היה אדם מתלבש אז, כפי שמקובל היום להתלבש, הוא היה נראה כחסר דעה. וכיום, כיון שהחליט מישהו בפריז שצריך להיראות בצורה זו או אחרת, כבר רצים אחריו הכל, ומשלמים לו כסף רב מאד בעבור שגעונוותיו. גם כאשר אין לאדם די כסף, משועבד הוא לשאיפה למצוא חן בעיני הרחוב, ומדוע?! וכי מה יקרה, אם לא ימצא חן בעיניו.

יש להחליט בתקיפות: 'אינני מעוניין למצוא חן בעיני הרחוב', שהרי גם הוא אינו מוצא חן בעיני, זהו יסוד החיים של עובד ה' החסידי.

נכנס אלי יהודי מבוגר, בגיל שלמעלה משמונים שנה, והתלונן לפני שיש לו הרבה צרות מילדיו שלא חינכם כראוי... התבוננתי בפניו המגולחות ללא זקן, ותמהתי, לפני מי רוצה הוא למצוא חן בגיל כזה, מי מביט עליו, אפילו לא ילדיו שלו... אלא נגרר הוא אחר ימים הראשונים, כאשר היה צעיר בן עשרים שנה, אז רצה למצוא חן בעיני הרחוב וגילח את זקנו. כך מוליך היצר שולל את האדם.

כפי שכל אדם מחפש שיהיה לו טוב כך מכוון גם אני בדברי לאהבת העוה"ז. אבל השאלה, מה נחשב לעולם הזה? אדם, שמגלח את זקנו, מגדל בלורית וצובר כסף רב בבנק - עדיין אין זה אומר, שיש לו 'עולם הזה'. מכירני אנשים כאלו שיש להם כסף רב, אך אין להם הנאה בעוה"ז, כיון שאין להם נחת מילדיהם,

אצל רופא לטיפול ברגלים, וסיפר לי שלמד בבית ספר ממלכתי, שאלתי אותו אם יודע לקרוא בגמרא ולא ידע, שאלתי אם לפחות תנ"ך אתה כן יודע? וענה לא.

הרב לאו סיפר על אחד שהתנגד שבניו ילמדו אצל האורתודוקסים והעדיף שילמדו אצל הרפורמים רח"ל.

רבינו: ר' משה שרר אמר לי, שהרפורמים בארה"ב כבר הצליחו להפוך מיליון יהודים לגוים. ואני לא מבין את הנעשה בארה"ק בענין זה. הרי האידיאל הציוני היתה תמיד להיות יהודי, והרפורמים הופכים יהודים לגוים, איך זה יכול להיות שכאן בארץ ישראל אין מתנגדים לדבר זה.

וקרא רבינו מנהמת לבו: גם כאן רוצים לתת לרפורמים לעשות כרצונם? צריך לשאול את השאלה האחת הזאת, לפתוח להם את המחשבה שבראש. הרי הרפורמים רוצים לעקור כל יהודי מארץ ישראל.

היו אצלי בשווייץ כמה מראשי המזרחי, במוצאי שבת נכנסו אלי לשוחח, ושאלו אותי מה דעתי על האוניברסיטה, עניתי להם אין דעתי שוה בזה, חלקם מוצא חן בעיני וחלקם לא, תמיהו הם למה כוונתי, אם לתרבות פריז או לונדון, או פולין או ברלין? אמרתי להם יש לי כאן בחדר ב' ארונות מלאים ספרים, ש"ס ופוסקים, היש אוניברסיטה שלומדים שם ספרים אלו? הרי יהודים אנחנו, מי שלומד בספרים אלו הוא מוצא חן בעיני. הגוי אסור בתלמוד תורה שלנו, א"כ מה שאני לומד אין הגוי לומד ומה שהגוי לומד אין אני רוצה ללמוד. האם קבלת התורה שלנו אינו כלום. אצל ההמון מי שלומד ויודע כמה ביכער [חוברות] הוא בוגר מצוין של האוניברסיטה, אבל לדידי יש לי תורה הקדושה משלנו, להבדיל אלף אלפי הבדלות, לדאבון הלה לקחו לגמרי את המושג 'יהודי'. נשארו רק החרדים.

ר' שלמה לורנץ אמר לי שדיברו פעם באסיפת הממשלה על ההתבוללות, ואמרה ראש הממשלה שהיא מודאגת על צאצאיה, שאל אותה ר' שלמה 'למה אני לא דואג', ענתה

העיתונים והחדשות. אבל הוא לא היה מעונין לקבל זאת, כיון שהחדשות שמספקים העיתונים, קלות יותר מהחדשות שלי.

מדבר אני מתוך הנסיון שיש לי, מן האנשים שעוברים אצלי, מכיר אני את ההורים, שכיום הם ממורמרים על כך שלא נתנו לילדיהם חינוך חסידי, רק משום שהתביישו מפני השכנים. יהודי שהולך בדרך החסידות, בדרך של יראת שמים ושל עבודת ה', אינו מתחשב במה שיגיד השכן, כי כפי שאין השכן עושה את רצוני, כך גם אני איני צריך למצוא חן בעיניו.

יש לכם ראש חבורה טוב. אברך חשוב שמבין את המצב. ואם הוא רוצה לחנך אתכם בדרך ה', בדרך היראה והחסידות, שִׁמְעו לו. הדבר יביא לכם אור והצלחה במשך כל חייכם, כפי שתראו אחר כך במו עיניכם.

יש אנשים, שמבינים בתחומים רבים, אך עדיין אין זה אומר, שהם מבינים בחינוך. אני מכיר את המצב מעצם העובדה, מודרנים שמגיעים אלי, ושאינם מודרנים, אנשים שמחנכים בצורה כזו או אחרת, ומתוך כך רואה אני, איזהו החינוך הטוב באמת.

ה' יחונן אתכם דעת, שתשמעו ותבינו איך להתנהג, ועי"ז תרכשו במשך הזמן במוחכם ובלבכם מהלך מחשבה חדש ונכון.

יום ה פר' בשלח - י בשבט

לפני הצהרים נסע רבינו לתל אביב וביקר בבית הרב ישראל מאיר לאו, שם שהה גם אחיו הרב יהושע לאו, נכד הסבא קדישא זיע"א.

רבינו התעניין אודות מצב היהדות בארה"ק, וסיפר הרב לאו אודות השנאה שיש בימינו נגד החרדים.

ונענה רבינו: וכי למה לא יהא בהם שנאה? הרי זה מתחיל בגיל החינוך. ואמר רבינו להרב לאו: לדעתי הרב הראשי צריך לארגן ביקור בבתי הספר הממלכתיים כדי להיווכח מה לומדים שם, ואז יראה את התוצאות. ביקרתי

אתה ד' אשר קדשנו במצותיו וציונו להדליק נר של שבת. כי הילד הזה שמע בבית את הברכה היחידה הזאת, בעת שאמו מדלקת נרות בערב שבת, חסידי חב"ד נתנו לה פתק בה רשום נוסח הברכה. כואב הלב.

ואיחל רבינו להרב לאו שיזכה לראות נחת מבניו ויוצ"ח וכו' ונפרדו לשלום.

רבינו פנה לבקר בבית האדמו"ר מקוזניץ, ושאל בשלומו, וסיפר לרבינו שהיות ובביקור הקודם של רבינו עורר אותו לבנות מקוה, רצונו לבשר עתה שכבר בנה מקוה בביתו, ונענה רבינו: הרי בלי מקוה אי אפשר, מקוה הוא טהרה, מקוה טהרה לישראל, מקוה מטהר את הטמאים. דודי בעל "עטרת ישועה" זי"ע מפרש הפ' (תהלים מד, כז) 'קומה עזרתה לנו', 'קומה' אתוון מקוה, לנו גימ' אלקים, על ידי טהרת המקוה אפשר לעזור לצאת ממדת הדין.

האדמו"ר מקוזניץ סיפר באריכות על הקשיים וההתנכלויות שהיו בבניית המקוה, עד שנאלצו לחפור בידים באישון לילה וכו'. ותמה רבינו: וכי ביקשו מהם ללכת למקוה?

ושאל רבינו ומה עם מקוה עבור כל הציבור, וענה האדמו"ר מקוזניץ שכולם משתמשים בזה.

ונהנה רבינו לשמוע על פעולותיו למען הכלל והפטירה: מגיבט אריין לעבן אין די יידישקייט.

אחר שרבינו בירך על היין איחל לחיים והעריף מלא הטנא ברכות שיזכה לחנך הלאה מתוך הצלחה ואריכות ימים.

והראה לרבינו תפילין המיוחסות להרה"ק מקוזניץ, רבינו אחז בידו כמה דקות.

משם פנה רבינו לראות את המקוה שנבנה בקרקע הבית, והביע רבינו התפעלות רבה ועודד וחזיק את הדבר.

רבינו פנה לבקר את האדמו"ר מסדיגורא [בעל "עקבי אבירים" זצ"ל]

היא 'אתם החרדים יותר מחוסנים'. במה אנו מחוסנים, כי החינוך שונה, ואם כן נשאלת השאלה על מה ולמה יסדו קיבוצים, ולמה נלחמו על ארץ ישראל, מה עשו מכל בני הארץ, בימינו אין כבר הפחד שהיה בעבר מהמושג התחברות לגוים, וההתבוללות מתפשטת רח"ל. הרב לאו סיפר כי הרפורמים שיצאו מכלל ישראל לפני 250 שנה נכדיהם כבר אינם רפורמים אלא גוים גמורים, הרפורמים בימינו הם דור חדש ואינם נכדים של הרפורמים בעבר. רח"ל.

רבינו סיפר עוד: הרב ליפסקר, רבה של העיר ערד, סיפר לי שבימינו ארבעים אחוז מהעולים לארה"ק הם גוים, ויש שהופכים להיות יהודים, והחשש גדול על העתיד מכל אלו הדברים. צריך על הענין הזה ישועה גדולה. הרב יהושע לאו העלה ענין שנכון לעשות זכר לחורבן השואה. ואמר רבינו שבכל שנה ביום תשעה באב אומרים כמה 'קניות' על זה. כן הזכיר רבינו שיש ארגון ארצי ללימוד משניות לזכר קדושי השואה. בהשתתפות אלפים, אשר לומדים משניות לעילוי נשמתם.

רבינו שב לדבר מענין החינוך בארה"ק ואמר: היה אצלי השר הממונה על עניני החינוך, שאלתי אותו כמה ילדים הם תחת תפקידך, ענה לי 'למעלה ממליון', ושאלתי למה אינו דואג עבור עניני החינוך כראוי, הרי מגדלים בארץ דורות של גוים. שאל אותי ומה אעשה, אמרתי לו עצה טובה, פעמיים בשבוע צריכים מורים לסובב בבתי ספר ולהרצות על עניני יהדות, להסביר לנוער מה זה תורה, מה זה פסח, שידברו בשפה פשוטה, ענה לי: 'לא מניחים לי לעשות הכל'. אמרתי לו, אם כן הדבר, הרי אתה כמוני, גם אותי לא מניחים לעשות לחינוך בני הנוער בארץ, אם כן גם אני יכול להיות שר החינוך.

אחר שרבינו בירך על היין ואיחל לחיים סיפר עוד: הרב ליפסקר מערד סיפר לי שפעם חילק ממתקים לילדים, ניגש אליו ילד וביקש לקבל גם הוא, שאל אותו הרב ליפסקר האם יודע לברך, ענה הילד הן ופתח ובירך 'ברוך

דברות קודש

ושאל אם יש כבר ברשותו של רבינו הספרים "באר משה" על התורה וענה רבינו הן.

האדמו"ר מאוזרוב הראה לרבינו מאמר בספה"ק "מאור ושמש", ונסובה השיחה אודות הספר, ואמר רבינו שהוא ספר יסוד בתורת החסידות, העולם אינו יודע מה זה 'חסידות', ישנם המדמים לעצמם ש'חסידות' הוא דבר שניתן להשיג בדרך הקל, כמו לאכול קוגל ביום שבת קודש ותו לא, אמנם אין לנו השגה מה רב ערך טמון במשנת החסידות, ובכלל אין השגה בתלמידי הבעש"ט הק', בכל נשימה ונשימה שלהם. אין לנו השגה להעריך את זה, א דעך פין דער רבי ר' אלימלך, פין דער רבי ר' מנדלי רימנובער. הדור הזה חלש.

וסיפר רבינו: הרה"ק רבי פייביש מזבאריז היה אצל הרבי רבי מענדלי מרימנוב, והתאונן בפניו שהוא כבר כבן שבעים ושש שנה ועדיין הוא בתחילת דרכו בעניני עבודת השי"ת, ענה רבי מענדלי גם אני נמצא במצב זה, ובכן נתחזק שנינו יחד. והפטיר רבינו: ההשגה שלהם היה באופן אחר, בימינו אנו אין אנו משיגים מה זאת.

האדמו"ר מאוזרוב אמר מאמר על הפסוק (ויקרא כו, ד) 'ונתתי גשמיכם בעתם', ואמר רבינו: 'בעתם' אתון עת בם, 'בם' היינו תורה, ע"ד הכ' (דברים ו, ז) 'ודברת בם', וזו הכוונה 'ונתתי גשמיכם', אתן לכם גשמיות, אך אתם הקדישו את העת לתורה, לא לבטל הזמן לריק. בספרי היראה כתוב דברים נוראים על ענין ביטול הזמן, על מי שיכול ללמוד תורה בזמן זה והוא מעביר אותו לבטלה.

רבינו איחל לחיים, בריאות הגוף, א לעכטיג לעבן, א גליקלעך לעבן, ונחת מהבנים ומכל בני המשפחה.

רבינו הגיע לבית האדמו"ר ממודזיץ [בעל "נחלת דן" זצ"ל], ויצא האדמו"ר ממודזיץ לקראת רבינו וכיבד את רבינו לשבת על הכסא המכובד, וסירב רבינו ונענה האדמו"ר ממודזיץ שהוא הכסא של אביו זצ"ל, הגיב רבינו 'על כן

האדמו"ר מסדיגורא יצא לקראת רבינו וכיבד את רבינו להיכנס אל הבית, כששאל את רבינו במצב הבריאות ענה רבינו: אני משבח את השי"ת, להודות ולהלל ולשבח, יש עבודה, יש מה לעשות, ויש עבודה מה לא לעשות.

ואמר רבינו בענין זה שיש לפעול ולעשות למען הכלל: כאשר היצר הרע רואה שהקדושה מתגברת הוא מפעיל עצות משלו. מאז שאני כאן בארץ ישראל, לערך ארבעים - חמשים שנה, מאז שנת תש"ד, לא היה המצב בארץ כפי שנראה היום, אז היה המצב אחרת. ובכל זאת אנו צריכים לעשות את שלנו והיצר יעשה את שלו.

הרבי מסדיגורא: משכהו לבית המדרש. רבינו: אמרתי בזה, שלכאורה מה הענין להיות 'משכהו לבית המדרש', ומוטב היה לומר הניחהו בחוץ וברח לבית המדרש, ונראה בדרך אפשר, הנה היצר הרע מציע עסקיו, ומסית שביטול הזמן מלימוד התורה הוא דבר טוב, מציע לעבור עבירה פלונית כי זה דבר טוב, על זה באה התשובה אליו: ישנם דברים יותר טובים מכל אלה, יש ישיבה ויש כולל, ישנם תענוגים אחרים בעולם ממה שהוא מציע. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי עולם הבא והם רצים לבאר שחת, אנשים הופכים את כל העולם לעשות כסף, ומזה אנו למדים מוסר השכל, מה אתה רץ? מה אתה הופך העולם?

אחר שרבינו התנצל שאינו רוצה לקחת מזמנו היקר כיבד האדמו"ר מסדיגורא את רבינו לברך על מיני מזונות ויין. ואיחל רבינו לחיים, שתהיו בריאים, עם אריכות ימים ושנים, לעכטיגע און פרייליכע. ואחר איחל האדמו"ר מסדיגורא ברכות לרוב.

רבינו נסע לבקר את האדמו"ר מאוזרוב שליט"א, ודרש בשלומו. והתעניין אם מתכוון להעביר ביתו ובית מדרשו לבני ברק והאם רכש מקום וכו'.

האדמו"ר מאוזרוב הגיש לרבינו ספר "באר משה" על נ"ך, שכתב זקינו האדמו"ר מאוזרוב זצ"ל, ואמר שהספר יצא לאור באלו הימים,

האדמו"ר ממודזיץ: אלו הם תינוקות שנשבו, לא לימדו אותם, לא אמרו להם מאומה.

והזכיר האדמו"ר ממודזיץ את העיתונים, שגם אלו נעשו יותר גרועים מהתקופה הקודמת.

רבינו: איני מבין בזה. איני יודע מה כתוב שם. גם ב'המודיע' איני מעיין, די נייעס נעמט אוועק דעם קאפ. אמרתי פעם לאחד אם אוהב אתה לדעת חדשות, קח את ה'חדשות' שלך, מה נשמע אצלך חדשות, מה פתאום אתה מתעניין בחדשות הנעשה אצל השני, שהשר הזה אמר כך ושר פלוני אמר כך וכו'.

בסיום איחל רבינו: א געזונט לעבן א גיבענטש לעבן ונפרדו לשלום.

ופנה רבינו לבקר את הרה"ח ר' אברהם יוסף שפירא. בהגיע רבינו הציג ר' אברהם יוסף קרוב משפחה, נין רבינו ה"אמרי ברוך", ושאל אם הרבי אינו מכירו, כששמע רבינו שהוא נכד בתו של האדמו"ר מסטרוזניץ, שאל אם הוא בן אחותו של ר' הערשל הגר וענה בחיוב. ושאל רבינו אם הוא בנו של חיים [טווערסקי] וענה בחיוב. ואמר רבינו הכרתי את חיים, איפה הוא בנו שהיה מפורסם בכשרונות, בעל ראש הברזל? ואמרו לרבינו שזה הוא.

רבינו שמח לראות את ש"ב ואמר לו, היתה לי זכייה לראותך. הנך יחסן גדול. וסיפר לו רבינו שדודו ר' הערשל הגר היה אצלו בשבת, ורבינו ביקש גם ממנו לבוא לשבות בקרית ויזניץ, ואמר רבינו שגם ר' הערשל הגר החייה עצמו בשבת, היתה לו הנאה וכו'.

המשיך רבינו: אביך ז"ל היה מצטער אם לא נתנו לך ציון טוב על הלימודים, הייתי מאד היימיש עמו, הוא הצטער מאד אם לא זכית לקבל 'תואר'. עליתי לארץ בשנת תש"ד, ומאז לא היה לי קשר.

וסיפר ר' אברהם יוסף שפירא באריכות שאף משפחתו ביקשו לעלות לארץ ישראל באותה תקופה וה"אמרי חיים" עיכבם ומנעם

אמרתי שתשבו אתם על הכסא הזה, ולמעשה נעתר רבינו וישב על הכסא.

אחר ברכת שלומים וכו' כיבד האדמו"ר ממודזיץ את רבינו לברך על הפירות והחל לקלף את הפרי, נענה רבינו: חס ושלום, וביקש רבינו מהמשב"ק ר' ישראל זילברשלג לקלף.

נסובה השיחה על העיר תל אביב בעבר ובהווה ואמר רבינו: תל אביב של היום זה כבר משהו אחר, לא כבעבר. הרב לאו אמר לי שבעיר תל אביב נסגרו כבר מאתיים בתי כנסיות ובתי מדרשות.

האדמו"ר ממודזיץ: ועדיין ממשיכים להיסגר עוד ועוד בתי כנסיות.

רבינו הזכיר את השטיבל של חסידי גור הידוע בשם 'שטיבל 33' [שנמצא ברחוב הקישון 33 בתל אביב] וענה האדמו"ר ממודזיץ שכבר נסגר מזמן, וכך גם רוב השטיבלעך של חסידי גור נסגרו, ולעת עתה נשארו בודדים שיש בהם מנין לתפילות. ב'בית הכנסת הגדול' עוד מתפללים לפעמים, בימים טובים באים רבים לתפילות 'יזכור'.

ואמר רבינו: אצלנו כשמכריזים על אמירת יזכור נשארים בבית המדרש מתי מספר, רובם אנשים זקנים, כי את הצעירים משלחים מבית המדרש, ואילו בתל אביב בית המדרש מתמלא לתפילת יזכור.

האדמו"ר ממודזיץ הסביר שהתושבים החרדים עזבו את תל אביב, ומכך נבנתה העיר בני ברק. בהמשך סיפר בכאב שאביו זצ"ל קיבל תואר 'יקיר העיר', והביע טענתו בפני העירייה, אם אני יקיר העיר הנני מבקש שתעשו משהו שאנשים חרדים יוכלו לגור כאן במנוחה.

ואמר רבינו שהכל הוא תוצאה של החינוך הקלוקל, גם בעיר בוקרסט לא המשיכו הבנים בדרך האבות כי לא היו להם מוסדות חינוך, לא תלמודי תורה ולא בית יעקב, הנוער גדל ברחובות, ואי אפשר לתבוע מהם מאומה אם אין נותנים להם חינוך.

זה 'עדינות', מה זה 'מידות'. נשמה יקרה מאד. נפש עדינה.

הכאב הוא גדול כשמגיע זמנו של איש כמותו להיפטר מן העולם.

וסיפר הבן שהאדמו"ר מסקולען היה קם מלא קומתו לפני אביו, וענה רבינו: יהודים כאלו לא צריכים ללמוד שער הגאווה שער הענוה, הוא לא היה יודע מה זה. אין לו השגה בכלל מה זה כעס. יהודים כאלו עברו את זה מכבר.

וסיפר הבן שאביו ז"ל לא רצה שיעכבו ההלוויה עד שיבואו הבנים, וביקש שלא ימתינו עם הקבורה, ושלא ישבחו אותו בדברי הספד, ואמר רבינו: ליהודי ישנם חשבונות אחרים. הלא כך כתב ב"חובת הלבבות" (עי שער הכניעה פ"ד) שאיש צדיק כואב לו כשאומרים שבחיו, מאידך יש מי שמחייה עצמו בדברי שבה, אך הצדיק כואב לו.

וסיפר הבן שאביו לא נאנח מעולם על כאביו, והיה מזרז לענות אמן, והיה כואב לו כאשר היה רואה מי שמדבר באמצע חזרת הש"ץ, ולא ויתר על הדבר והיה מעורר. אמר רבינו: אכן ליהודי כואב דבר זה. הוא השאיר אחריו צוואה חיה איך יהודי צריך להתנהג בעולם, בדרך החסידות.

רבינו פנה אל המשב"ק ר' ישראל זילברשלג ושאל אם זוכר את 'ויזלמן' [היינו החסיד ר' משה ויזלמן מתל אביב] שהיה מגיב באופן נורא אם הבחין שמדברים בעת חזרת הש"ץ והיה נראה כאילו דקרו אותו במחט, הוא עוד נסע אל הצמח צדיק. הדיבור באמצע חזרת הש"ץ, ככל מעשה עבירה, כואב לעובד ד'.

אחר שרבינו נתן חמשים ₪ לצדקה הפטירה: זהו אחד מהדברים שהצורך עולל לעולמינו, האט אום גליקלעך גימאכט די וועלט, שלקח מאתנו את העובדי השי"ת, את היהודים המלאים אמת ותמימות, בלי שקר, בלי שם רמיה.

המקום ינחם אתכם וכו'.

מך ובסוף נטבעה אחת הספינות ר"ל והם ניצלו ע"י שנמנעו מהנסיעה.

רבינו: אכן. כולם ביקשו לנסוע דווקא עם הספינה ההיא, כי היא יצאה ראשונה, וכל אחד רצה להיות הראשון, האניה הפליגה לדרכה בליל שבת (טז במנחם אב תש"ד) כאשר היינו על האניה ראינו משם שבאניה הראשונה כולם רצים אנה ואנה, הבנו שמתחולל שם משהו, תחילה נסעה האניה בסמיכות לחוף הים ובאחת נכנסה אל מרחב הים. הגבאי ר' בן ציון (שכטר הי"ד) גם היה על האנייה ההיא. למעלה משלש מאות נפשות נאבדו במצולות ים, גם דודתי הרבנית העניא היתה שם. הרבה השקיעו עד שהצליחו להציל אותה מגלות טרנסניסטריה.

ואמר ר' אברהם יוסף שפירא ששמו של האיש הוא 'אברהם מרדכי', ומכונה 'בומי', האיר פני רבינו וחיך ואמר אם כן אתה זה 'בומי', אני מכיר אותך מאז בשם הזה 'בומי'. האם גם לבניך ישנם ראשי ברזל כמוך? עם ראש טוב אפשר לעשות הרבה, אלא שהדבר תלוי במה משקיעים את הראש.

לדעתי מי שלומד ש"ס ופוסקים, "חובת הלבבות" ו"אור החיים" הק' נקרא 'מלומד' א שטודירטער, ולא זה היודע כמה חוברות בלימודים כלליים, והרי אנחנו יהודים. ומה אעשה שלא שואלים לדעתי, אנשים אינם באים לשאול אותי כשהילדים רכים היכן לשלוח אותם ללמוד, הרבה צרות ישנם בעולם המודרני, ואצל החרדים להיפך, יש הרבה נחת, ועם כל זה צריך הרבה סייעתא דשמיא.

אחר ביקש רבינו מהנוכחים לעזוב החדר ונועד רבינו עם הרה"ח ר' אברהם יוסף בסוד שיח.

בערב אחר תפילת מעריב הלך רבינו לנחם את בנו של הרה"ח ר' נפתלי לייטנר ז"ל.

רבינו התעניין אם הוא בן יחיד וכו', ואחר אמר: איני יודע אם יודעים מי היה אביכם. הערכתי אותו מאד. אפשר ללמוד מיהודי מה